

Efeze 6:5-9

De relatie heren en knechten

1 het voorbeeld

2 de oproep

3 de aansporingen

Gemeente,

We proberen de structuur van het gedeelte weer even helder te krijgen.

Wordt vervuld met de Heilige Geest. Efeze 5:18. Vervuld met de Heilige Geest zullen er drie vruchten zijn.

5:19 sprekende, zingende en psalmende de Heere.

5:20 dankende te allen tijd God en de Vader.

5:21 elkaar onderdanig zijnde.

En dat onderdanig zijn van elkaar als vrucht van de vervulling met de Heilige Geest wordt dan op drie soorten relaties toegepast. Allereerst op de man-vrouw relatie, 5:22-33. Dan op de vader-kind relatie, 6:1-4. En nu op de heer-slaaf relatie 6:5-9. Daarbij valt één ding op. Alle drie deze relaties zijn een afspiegeling van een andere hogere relatie. De man-vrouw relatie is afspiegeling van de relatie tussen Jezus als Bruidegom/Hoofd en Zijn Kerk als bruid/lichaam. Aan hoe een man en zijn vrouw met elkaar omgaan moet je kunnen zien hoe Jezus als Bruidegom met Zijn Kerk omgaat en andersom. De vader-kind relatie is afspiegeling van de relatie tussen God als Vader en de gelovigen als Zijn kinderen. Aan hoe een vader met zijn kinderen omgaat moet je kunnen zien hoe God de Vader met Zijn kinderen omgaat en andersom. En de heer-slaaf/dienstknecht relatie is een afspiegeling van de relatie tussen Jezus als Heer en de gelovigen als Zijn eigendom/slaaf/dienstknecht.

1 het voorbeeld

Hoe zat dat eigenlijk toendertijd? Heer en slaaf. Rijkere mensen waren heren. Dat woordje heer betekent zoveel als:bezitter/eigenaar. Maar deze mensen waren niet alleen eigenaar van huis, grond, vee, maar ook van mensen, slaven. En die slaven die hadden ze gekocht. Hele arme mensen moesten zich laten verkopen als slaaf. Soms om schuld af te lossen die ze niet betalen konden, of voor geld. Of ze waren slaaf van iemand omdat hun vader dat ook was. Zo waren ze eigendom van hun heer. En dat betekende vooral twee dingen. Die heer die kon en mocht bevelen geven. Die had zeggenschap over zijn slaven. In principe onbeperkt. Er was geen wet of cao die bescherming af of rechten vastlegde voor slaven. En behalve zeggenschap had die heer ook de verzorging van zijn slaaf. Maar de maat daarvan was nergens in geregeld of als een minimum vastgelegd. De heer mocht en kon bevelen zo veel hij wilde en verzorgen zo slecht hij

wilde. Daarom was er nogal verschil. Er waren goede heren, die heel redelijk en billijk met hun slaven omgingen. Hun slaven behandelden alsof het hun kinderen waren. Maar er waren ook slechte en harde heren. Die onredelijke eisen stelden en bitter slecht verzorgden en kleine foutjes zwaar straffen. En geen wet verbood hen dat. Ze konden hun slaaf zelfs zich dood laten werken en uithongeren. Dan was het enige punt dat die heer dan zelf niemand meer had voor het werk en geld kwijt was voor een nieuwe slaaf, maar er was geen wet die het die heer verbood of hem strafbaar stelde als hij zo met zijn slaaf omging. Heer en slaven.

In het Nieuwe Testament wordt Jezus Christus 'Heere' genoemd. Dan gaat het in onze vertaling om het woordje 'Heere' met 1 hoofdletter. Het woordje HEERE met allemaal hoofdletters staat hier los van. Jezus is de Heer, Heere. De gelovigen zijn eigendom van Hem. In leven en sterven met lichaam en ziel zegt zondag 1. En hoe is dat zo geworden? Antwoord 34 zei het: Omdat Hij ons gekocht heeft. En dat met Zijn dierbaar bloed. Niet met geld, goud of zilver, zelfs niet een kolossaal bedrag daarvan, maar met Zijn leven. Gegeven aan het kruis. Zijn dood, die onze schuld wegnam en de vloek overnam. En kijk, elke heer kocht slaven om er zelf beter van te worden. Maar Jezus de Heere kocht ons tot Zijn eigendom opdat wij er beter van zouden worden, namelijk verlost uit alle heerschappij van de duivel. Uit de wrede tirannie van satan, die uitmondt in eeuwig verderf en ondergang. De duivel die je een leven lang laat slaven en dan dat beloont met je mee te sleuren naar zijn eeuwige verblijfplaats. Daar hadden wij ons trouwens zelf aan uitgeleverd, maar Jezus kocht ons om ons daarvan te verlossen. En nu heeft Hij zeggenschap over de Zijnen. Ze zijn Zijn eigendom. Dus Hij heeft zeggenschap. Een goed een zuivere zeggenschap. Hij vraagt wat recht en redelijk is. Waartoe we geschapen zijn. En altijd op Gods eer gericht. Hij vraagt goede, redelijke rechtvaardige dingen van ons. En Hij verzorgt de Zijnen. Zo, zei zondag 1, dat zonder de wil van de Vader geen haar van ons hoofd valt en alles meewerkt ter zaligheid. Zo, zei zondag 1 dat Zijn Heilige Geest troost en leidt. Hemelse vreugde geeft. Gemeenschap met God geeft. Voedsel uit het Woord geeft. Kracht naar kruis geeft. Ja, Hij verzorgt Zijn eigendom zo, Zijn slaven, dat zij mogen delen in de erfenis. Alsof het broeders en zusters van Hem zijn. Mede-erfgenaar van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde. Zulk een heer/Heere is Jezus. Er is geen betere dan Hij!

Bent u, jij Zijn eigendom, slaaf? Weet u zich door Hem gekocht, verlost van satans heerschappij? Onder Zijn zeggenschap en onuitsprekelijke verzorging? Het meest kenmerkende van een slaaf is wel: verlangen te gehoorzamen. Je wilt zo graag je Heere gehoorzamen.

Dienstknecht van Hem zijn, laten blijken dat je Hem wilt gehoorzamen. O, kon ik dat maar meer en beter en heiliger en vuriger en zuiverder. Hij is het zo waard en Hem te dienen is zo goed! Bent u Zijn eigendom? Is Hij uw Heere?

En ja, nog steeds gaat Hij rond in het Woord om te zien of er ellendigen zijn, slaven van de duivel, om vrij te kopen, om tot Zijn eigendom te maken. Hij heeft de losprijs in Zijn doorboorde hand. Mag Ik u verlossen? Zal Ik u vrijkopen? Hoort Hij u al roepen: Heere, verlos mij, ik ben slaaf van de duivel, onder de schuld van mijn zonden, ik heb me uitgeleverd en ben ellendig en verloren en ga mijn eeuwig ongeluk tegemoet. Dan heeft Hij je! Hier en nu! Vastgegrepen! Eigendom gemaakt.

2 de oproep

Jezus, de Heere en de gelovigen als Zijn eigendom, slaven. En van die relatie dient de relatie heer-slaaf in het Romeinse rijk een afspiegeling te zijn. Nu komen we wel even bij een punt om te noemen. Vandaag de dag kennen wij deze verhouding toch niet meer? Gelukkig niet. Dat iemand onbepertt heerschappij heeft over een ander. Zonder wettelijke begrenzungen. Dat is waar. Alleen, daar maken we wel een kanttekening bij. Zoals Paulus schrijft over hoe een heer met zijn slaven om heeft te gaan dan kon iemand in naam slaaf zijn, maar een leven hebben als een prins. Waar geen cao tegenop kan. Dan werd het instituut heer-slaaf van binnenuit totaal hervormd en nieuw ingevuld. Dan kon je het als slaaf niet beter hebben dan bij een christelijke heer. Dus alle vormen van slavernij die uitbuiting en vernedering in zich hielden waren pertinent tegen Paulus' woorden in en overtraden Gods gebod. En aan de andere kant: vandaag de dag hebben wij geen slaven zeggen wij al gauw, en dat is waar, maar in de praktijk? Iemand kan in naam werknemer zijn of onderdirecteur, maar in de praktijk worden behandeld of onder druk gezet worden als een slaaf. Hoeveel werknemers of zelfs onderdirecteuren worden zo door de winstzucht en nieuwe ontwikkelungen vanuit de hogere lagen opgejaagd dat zij opbranden, overspannen worden, burn-out raken. Want om de omzet de halen, orders binnen te krijgen moet je uren maken werk mee naar huis nemen, totdat je erbij neervalt. Je heet geen slaaf, maar in de praktijk ben je het wel. En als je de doelen niet haalt wordt je weggedegradeerd of overgeplaatst. Dus onder andere woorden kan wel degelijk nog slavernij voorkomen.

Maar de verhoudungen zijn gelukkig inderdaad anders én wettelijk geregeld. Wij hebben directies en ondergeschikten, werkgevers en werknemers, leraren en leerlingen, politie en burgers, overheid en onderdanen.

Allemaal relaties waarin iets zit van verschil. De een heeft zeggenschap over de ander. De ander is onderdanig aan de een op een bepaalde manier. Maar: hoe wordt dat ingevuld in de praktijk?

Efeze 6 richt zich eerst tot de ondergeschikten: leerlingen, burgers, werknemers, ondergeschikten, onderdanen, gemeenteleden. En dan zegt hij: weest gehoorzaam aan wie over u gesteld zijn. Gehoorzaam aan directie, politie, leraren, overheid, werkgevers, ambtsdragers. En dat met vreze en beven. Dat betekent: zorgvuldig en ijverig. Ergens staat, Filippenzen 2:12 werkt uw zelfs zaligheid met vreze en beven: zorgvuldig en ijverig, trouw. In eenvoudigheid de harten. Dat betekent: eerlijk, oprecht, zonder bijbedoelingen, zonder dubbele bodem om in een goed blaadje te komen ofzo. En niet naar ogendienst al mensenbehagers. Niet uit angst voor hoe de ander reageren zal. Niet om de gunst van de ander te verkrijgen. Dat houdt ook in: niet alleen als het oog van de meerdere erover is. En zodra het oog er niet is, als de leraar even weg is, de politie even niet kijkt, je gang gaan.

En dan staat er drie keer de diepste reden van: vers 5 als aan Christus. Vers 6 als dienstknechten van Christus doende de wil van God van harte. Vers 7: met goedwilligheid dienende de Heere. Met die houding. Omdat dat de wil van de Heere is, om trouw, ijverig, belangeloos, zorgvuldig te gehoorzamen aan je meerderen. En dat maakt alles zo anders. Dat is net als bij die jongen. Als moeder zegt: jo veeg het terras even er ligt zoveel blad op. Nou, gemopper en na een half uur is het nog niet gebeurd. En dan komt zijn vriendin om de hoek van het huis gelopen. Hé wat ligt er blad bij jullie, wil jij het een opvegen. En vege dat die jongen doet... Want nou is het voor zijn vriendin. Kijk, als het voor de Heere is, omdat Hij het vraagt.... Dan kan er iets zijn waar je geen zin in hebt, waar je het nut niet van inziet, wat je echt wat kosten gaat, maar als de Heere het vraagt, dan is het goed, dan is het zoet omdat het voor Hem is.

Dat geeft tegelijk de grens aan. Degenen die boven je staan gehoorzamen, trouw, zorgvuldig, belangeloos, als aan de Heere. Dat betekent inderdaad dat je mensen niet naar de ogen ziet. Dat je geen slaaf van mensen ent of hoeft of mag zijn. Want je kijkt de Heere naar de ogen. Dat maakt je ook weer vrij van mensen. Als men iets aan je vraagt/van je wilt wat echt slecht is voor je, wat je lichamelijk of psychisch beschadigt, zeg dan 'nee'. Ziende op de Heere. En als men iets van je wil dat slecht is voor je gezin, totaal geen tijd overlaat voor de opvoeding. Iets wat tegen Gods Woord ingaat, in boekhouding of behandeling van concurrenten, of zondagsrust, zeg dan 'nee'. Ziende op de Heere. Geen slaaf van mensen

die mensen kost wat kost te vriend met houden, maar gericht op Hem.

En dan de heren, wij zouden zeggen, de politie, de leerkrachten, de werkgevers, de directies, de overheden, de ambtsdragers. Doet hetzelfde bij hen, namelijk met goedwillendheid de Heere dienen, vers 7. Colossenzen zegt: wat recht en billijk is. Rechtvaardig zoals Christus rechtvaardig is en rechtvaardig met de Zijnen omgaat. Dat betekent in elk geval rekening houden met iemands gaven en talenten en mogelijkheden. Dat ligt voor ons wel eens verborgen waarom de Heere de één zo behandelt en de ander weer anders, de één die taak geeft en de ander een andere, maar het zal blijken dat Hij dat strikt rechtvaardig doet. De sterkste schouders de zwaarste lasten. Wetend wat maaxsel wij zijn. Als medelijdende Hogepriester, Die weet wat het de Zijnen doet en Die medelijden kan hebben. Vraag jezelf maar af: hoe is Jezus 'Heere' voor mij? Ja, Hij geeft taken en vraagt gehoorzaamheid, maar nooit onredelijk en hard. En: Hij troost, geeft kracht naar kruis, geeft voedsel en verlichting en bemoediging, en: het zwaarste deel van het werk dat deed Hij Zelf! Het zwaarste werk dat deed Hij Zelf. Toen zei Hij tegen de Zijnen: blijft gij hier, Ik zal gaan. Wees naar Zijn beeld leidinggevende!

En vraag je maar af: zou ik willen dat Jezus met mij om zou gaan zoals ik met mijn leerlingen, burgers, ondergeschikten omga?

3 de aansporingen

Dan noemt Paulus twee redenen. Eén met het oog op de ondergeschikten, één met het oog op de leidinggevenden. In vers 8 de eerste: wetende dat zo wat goed een ieder gedaan zal hebben hij dat van de Heere zal ontvangen, hetzij slaaf hetzij vrije. Daaruit kun je afleiden dat er loon, is vergelding vergoeding voor het goede dat iemand doet. Dat kan een wat vreemde gedachte zijn. We gaan eens kijken met elkaar.

Het gaat over het goede dat een ieder gedaan zal hebben. Een ieder van de gelovigen. Of je nu hoog- o f laaggeplaatst was, leidinggevend was of op de achtergrond, of mensen het hebben gezien of niet. Het gaat ook niet om de invloed die iemand gehad heeft, of de vrucht die hij mocht zien, mar om het goede. Om wat je in oprechtheid en gehoorzaamheid aan je Heere, Jezus, hebt gedaan. Daar zult je voor terug ontvangen. En dat is een gedachte die je in de Bijbel veel terugvindt. Dat God een ieder vergelden zal naar zijn werk. Het eind van Psalm 62 bijv gij zult een ieder vergelden naar zijn werk. Openbaringen 20 het eind en zij werden geoordeeld naar hun werken. Hoe zit dat?

Nu, allereerst en altijd. Als het gaat over de ingang in de hemel dan geldt alleen het geloof. En dus: het werk van Christus. Dat is ouderwets gezegd het paspoort. Dat alleen! Voor de ingang in de hemelse

heerlijkheid telt één ding beslist één ding: heb ik door het geloof deel aan het werk van Christus? En als dat niet zo is, dan kom ik er niet in, dan staat mijn schuld open, dan zijn al mijn werken verfoeilijk voor God en zonden die om straf roepen. Maar als ik juist daarom tot Christus leerde komen, omdat mij alle hoop op één goed werk van mij ontnomen werd en ik niets overhield om aanspraak op de hemel te kunnen maken dan is dat genoeg! Dan is Hij genoeg. Het werk van Christus genoeg! Om in te gaan. Trouwens, dat blijkt ook uit de werken. Als de Heere een werk ziet waarin echte liefde tot Jezus zat, waarin echt iets zat om God te willen eren, al zou het maar één werk zijn, dan bewijst dat dat een gelovige is.

Maar, dan is er nog wel verschil. Er is verschil in de rampzaligheid. Er is verschil in heerlijkheid. Er is verschil in de rampzaligheid. God is rechtvaardig. Hij zal ieder werk doen komen in het gericht. Ieder woord, iedere daad. God is rechtvaardig. Aardse rechters zijn dat al. Iemand die een vergrijp heeft gedaan met weinig gevolgen en dat maar één keer, krijgt minder straf dan iemand die een vergrijp deed met grote gevolgen en dat wel 10 keer. Dat zou onrechtvaardig zijn om dan in straf één lijn te trekken. Dus vele zonden met grote gevolgen verzwaren de straf. Wie veel slachtoffers heeft gemaakt, schepselen van God heeft beschadigd, gedood, die zal zwaarder straf krijgen. Wie Gods kinderen heeft beschadigd, gedood, vervolgd zal zwaarder straf krijgen. Kim Jung Il zal het heel heel zwaar hebben en alle christenvervolgers. God zal hen vergelden het kwaad dat zij Zijn oogappels hebben aangedaan. Er is nog iets wat dan meetelt. Lucas 12:47-48 zegt: wie de weg geweten heeft maar niet bewandeld zal met dubbele slagen geslagen worden. Wie het heeft geweten, wie met de Bijbel is opgevoed, wie veel genodigd is en veel gewaarschuwd en toch onbekeerd bleef, zal met vele slagen geslagen worden. Verloren gaan in het licht van de Bijbel is het allerzwaarste. Er zijn trappen in de rampzaligheid.

Maar ook in de zaligheid. Wilh a Brakel schrijft ook over in de redelijke godsdienst. Boek 2, hoofdstuk 60. Want God is rechtvaardig. Als in Mattheus 19 Petrus vraagt: wij hebben alles verlaten en zijn U gevolgd, zegt Jezus terug: er is niemand die verlaat man of vrouw, geld of akkers die niet zal duizendvoudig terug ontvangen. En I Corinthe 3:12-15 dat gelovigen kunnen bouwen op het fundament Christus met hooi, stro, maar ook met goud of zilver. En zo iemands werk blijft die zal loon ontvangen. Alle glazen zullen vol zijn, niemand komt tekort, maar het ene glas zal groter zijn dan het andere. Vol is vol bij allemaal, maar bij de één is vol meer dan bij de ander. En wie zichzelf verloochend heeft, kruisdroeg omwille van het Evangelie, veel moest lijden voor de Heere, veel eraan ten

koste heeft gelegd. Zou die christen in Noord Korea die 10 jaar gemarteld wordt in een strafkamp, niet ietsje dichterbij de troon morgen staan dan ik? Kijk, dat is niet het doel Jezus volgen is echt volgen als het doet met het doel om Hem te eren, Hem te geven wat Hij waard is. Zodra je het doet om zelf straks beter van te krijgen dan is het geen goed werk meer en geen volgen meer. Maar het is wel tot bemoediging: als je kruisdraagt, als het je veel kost, en die zijn er, dan zegt Hij : ik vergeet het niet, hoor. Ik vergoed het straks, echt. Ik zal er rekening mee houden. Houd maar vol, blijf maar dragen, verloochen jezelf maar, Ik maak het goed! wat een schaamte eigenlijk, dat ik me zo moeilijk kan verloochenen, dat ik me zo moeilijk iets laat aandoen omwille van Zijn Naam.... Mozes zag op de vergelding van het loon toen Hij met het volk Israel smaadheid ging dragen. Doen wij dat wel eens? Zien op die vergoeding en dan denken: och dan kan ik hier wel wat missen en wel wat afstaan en wel wat ondergaan. En wat een wonder: Hij geeft mij de kracht om kruis te dragen en te lijden, als ik straks aankom is dat omdat Hij het heeft beschikt en me heeft bekrachtigd. En toch zegt Hij: Ik zal er jouw, u voor vergoeden. Wonderlijk zal dat zijn. Het was door Hem en Hij geeft er ons vergoeding voor.

En in vers 9 noemt Paulus nog een punt: tegen de heren, de leidinggevenden: als die weet dat ook uw eigen Heere in de hemelen is. Uw eigen Heere, Die heeft zeggenschap over u. Vergeet dat nooit. Ook al sta je heel hoog op hoge positie, vergeet nooit dat je altijd zelf ook Iemand boven je hebt. Daar ligt een geweldige verzoeking in. Als je zelf veel aankunt of hebt. Als je zelf een hoge positie hebt. Als het lijkt dat je alles naar je hand kunt zetten, en onbeperkt bezig kunt blijven. Wie doet je wat? Datje dan vergeet dat je ook zelf Iemand hebt Die zeggenschap over jou heeft. Gezag over jou heeft. Zoveel gezag dat Hij beschikt over je mogelijkheden, je gezondheid, je krachten. Hij kan het in één nacht wegnemen. Hij kan je in één nacht van je hoge positie afhalen, dat je kwijt bent of niet meer bezeten kunt. Je hebt een Heere, Die beschikt. Indien de Heere wil zullen wij leven morgen, maar indien Hij niet wil, niet. Hoe makkelijk vergeet je dat, vooral als je sterk bent en een hoge plaats hebt.

Vergeet dat nooit! En bij Hem is geen aanneming des persoons. Dat betekent: Hij laat zich niet imponeren door je positie: leidinggevende, ambtsdrager, veel invloed gehad, veel betekent voor de kerk. Dat telt niet mee! Daarmee kom je er niet! En andersom: als je heel weinig mogelijkheden had, weinig gaven, nooit aan de weg timmerde, gehandicapt was, nooit opviel, daarom zal Hij je niet vergeten of voorbijgaan. Nee, Hij let maar op één ding: harten die Hem vrezen. Harten

die Hem liefhebben gekregen. Al heb je alles wat belangrijk maakte:
status, ambt, invloed, gaven, maar dat niet, Hij doorziet het, Hij zal je niet
kennen en buitensluiten. Maar al ben je nooit gezien op aarde, telde je niet
mee, vergeten, weinig invloed, maar een hart dat Hem vreest: Hij zal het
ingang geven in Zijn heerlijkheid. Hij ziet het. Welke positie ook, welke
gaven ook, welke invloed ook, hebt een hart dat Hem kent en vreest als uw
Heere? Want de HEERE ziet het hart aan! Amen